

4.

MI
LAN CHA
BE
RA

Indicie k nesčetně možným interpretacím

autor: Mgr. Olga Kovaříková

Tvorba Milana Chabery je protkaná metafyzickými motivy. Dominují díla poetických jmen vztahujících se k tradici abstrakce, nicméně mezi plátny najdeme i taková, jejichž tituly zachycují každodenní banální situace. V Chaberových plátnech se neustále navrácí motiv města. Jeho mistrně komponované, neustále se rozpínající a zmnožující labyrinty městských palimpsestů nejsou jen pouhým zabydlováním tušených územních plánů forem, nýbrž i produkty harmonické kolaborace mezi spontánními vjemy a selektivními paměťovými záznamy. Plátna Milana Chabery, brilantně komponovaná prostřednictvím součinnosti intuice a paměti, poskytují hojně indicie k nesčetně možným interpretacím. Podléhají implicitně přítomnému řádu vyvěrajícímu z konstelací expresivních siluet a sytě barevných útvarů. Připomínají jakési střepy reality poslepené do vrstevnatých obrazců. Sytá barevná škála a kontrastní užití teplých a studených barev přebírají často perspektivní funkci. Impulzivní výrony alchymisticky namíchaných barev deroucích se na povrch plátna jsou neochvějně porobeny rozhodnými a hutnými obrysy. Linie precizně ovládnutých forem se po plátnech rozpínají jako provazochodecká lana napjatá mezi čistou abstrakcí a sedlinami realismu, balancující nad hlubinou prvotního amorfního chaosu, který vyžaduje autorské gesto zkrocení. Zaškobrtnutí je nepřípustné.

Milan Chabera není idealistickým umělcem popírajícím realitu materialisticky zaměřené společnosti. Velmi dobře si uvědomuje potřebu vyvrátit umělecké sféře autodestruktivní iluzi nekomerčnosti. Usilovně apeluje na otevřené přijetí komerčního aspektu umění ve společnosti. I proto své dílo prezentuje jako ucelenou uměleckou značku, jejíž jednotlivé artefakty se pyšní dvakrát stvrzeným autorstvím - jak ve formě tradičního podpisu, tak v podobě razítka s logem. Propojení ručního podpisu s logem programově stvrzuje intenzivní pouto mezi umělcem přirozeně tvořícím díla pro kupující publikum a kupcem hledajícím uměleckou investici s puncem kvality. Jen hrstka současných českých umělců se může pochlubit tak vysokým standardem tvorby a natolik konsistentní linií rukopisu jako Milan Chabera.

Kdysi jste podotkl, že poskytování rozhovorů nepatří k Vaším oblíbeným činnostem, hlavně proto, že Vám není blízké akademizování Vašeho díla.

To je pravda. Lidé se mne často ptají, jak bych reflektoval své obrazy, ale já jen velmi nerad vysvětluji, proč jsem užil téhle nebo oné linie nebo proč v obraze dominuje třeba červená. Obraz vzniká v kýžený moment právě tak, protože to tak chci. Když jednou obraz dokončím, je pro mne vyřešený a už se k němu nechci vracet.

Odvíjí se Vaše tvorba od nějakého teoretického konceptu? Věříte spíše na intuitivní tvoření nebo na systematické komponování pláten?

Někteří umělci pracují s ucelenou koncepcí od začátku, u mne se výsledný obraz rodí z pracovního procesu. Tvořím impulzivně podle aktuálních stavů mysli, které si zaznamenávám do skicáků a které mi následně poskytují podklady pro statické kompozice. Z procesu tvorby nevylučuji nahodilost, ale i nahodilé tvary musí ve výsledku zapadat do celkové kompozice. Hodně mě inspiruje vlastní práce s barvami a formami. V určitém období se naladím na jistou barevnou škálu a jiné barvy pak do obrazu nepustím. Má volba barev se nikdy nedá vysvětlit, kolikrát sáhnu po konkrétní barvě a nevím proč. Také nikdy nedělám pouze na jednom obraze. Většinou mám rozděláno zhruba tři až pět kusů najednou. Je to podmíněno i tím, že tvořím ve dvou ateliérech, ve kterých vznikají ucelené kolekce obrazů, někdy až o počtu patnácti kusů. Když takovou kolekci jednou dokončím, většinou ji

přemístím do jiného prostoru, aby mne dál nerozptylovala a mohl jsem začít pracovat na něčem jiném. Moment završení jedné kolekce je pro mě vždy velmi důležitý. Většinou mě totiž navodí do jiného stavu myslí a já se tak mohu posunout do další fáze a začít tvořit nanovo.

Zmiňujete, že spontánní nápady zaznamenáváte do skicáků, ze kterých následně čerpáte inspiraci. Do jaké míry se skici podílí na genezi Vašich pláten?

Spontánní nápady si rád zaznamenávám do notesů. Většinou tak začínám svůj den. Ale rozhodně není pravidlem, že bych své skici otrocky přenášel na plátno. Někteří pracují tak, že nápady ze skic realizují na svých plátnech: vezmou vybraný motiv a ten jednoduše zvětší. Ale mě takový proces nikdy nebavil, protože není ničím jiným než pouhým kopírováním sebe sama. Tím se úplně vytrácí podstata kreativity a proces objevování.

Býváte často řazen k linii soudobého umění navazujícího na expresionistickou tradici, novou figuraci a kubismus. Radan Wagner nalézá ve Vaší tvorbě znatelné vlivy Skupiny 42. Cítíte se být nositelem odkazu této tradice?

Rozhodně se takovým přirovnáním nebráním. Často bývám srovnáván třeba s Picassem. Musím uznat, že jistá analogie tam patrná je. Hodně mě ovlivnila hlavně jeho uhlová a pastelová kresba, která je charakteristická pevnou formou. Ke Skupině 42 mám také vřelý vztah. Jana Smetanu jsem měl upřímně rád. Byl to vynikající člověk a pedagog.

Uzávorkujeme-li veškerou potenciální vlivologii, máte nějaké umělecké vzory, které upřímně obdivujete?

Nemám žádnou trvalou vůdčí osobnost pro vlastní práci, ale mám rád různé malíře z různých období. Namátkou: Piero della Francesca, Giotto di Bondone, Diego Vélasquez, El Greco, Francisco Goya, Vincent van Gogh, Pablo Picasso, Georges Braque, Francis Bacon, Marino Marini, Giorgio Morandi, skupina CoBrA, Kees van Dongen, Robert Rauschenberg. Z českých bych uvedl Emila Fillu, Karla Černého a Skupinu 42.

V létě proběhla v Kostnici tematická výstava ku příležitosti 600 let uplynulých od upálení Mistra Jana Husa, pro kterou jste vytvořil tematické plátno. Věnujete se často tematické malbě nebo má pro Vás Jan Hus nějaký osobní význam?

Jan Hus je silné téma, byla to pro mě tedy velká výzva. Tematickou malbou se občas zabývám, ale hodně si vybírám, na jaké téma přistoupím. Nicméně vytvoření obrazu "Konec velké naděje" pro mě představovalo náročný úkol.

Vaší tvorbě dominuje figurálně zaměřená portrétní malba. Figury jsou často silně abstrahovány a jejich linie redukovány na obrysy či siluety. Přesto si zachovávají jistý vztah ke skutečnosti. Inspirují Vás reální lidé nebo Vás přitahuje spíše figura jakožto forma?

Figura jako abstrahující forma mi sama o sobě přijde nedostatečná, a tak se rád nechávám podněcovat i reálnými lidmi. Výsledkem takové inspirace ale nemusí být nutně portrét nějaké konkrétní osoby. Pohybují se spíše po hranici mezi abstrakcí a realitou a dávám přednost součinnosti náhlé inspirace s pamětí. Ryze formální aspekty spojuji s bytostně lidskými elementy, přičemž vše podléhá hře fantazie, při které jednotlivé prvky kompozice posouvám až na hranici nečitelnosti, aby obraz zůstal otevřený interpretaci. Jsem rád, když diváci v obraze objeví pokaždé něco jiného, když je obraz ani po letech neomrzí a stále v něm nacházejí nové významy.

Dáváte přednost velkoformátové malbě, v poslední době rovněž na svých plátnech zdvojujete či násobíte motivy. Inspiruje Vás nějakým způsobem například pop-artová tendence ke zmožení jednoho motivu skrze variace?

Mým oblíbeným formátem je sice čtverec, ale často se mi v průběhu malby začne kompozice rozbíhat mimo plátno, a pak jsem nucen přidat plátno další. Tím vznikají speciálně řetězené malby. Nedokážu přesně říci proč, ale zmožení a násobení motivů, pláten a forem ve mně vyvolávají zvláštní tvůrčí impulzy, které jsou pro mou tvorbu podstatné, protože vedou k naléhavějšímu sdělení.

Pro Vaší malbu je charakteristická červená. Je Vaší nejoblíbenější barvou?

Červenou mám opravdu rád, ale ne žádnou prvoplánovou. Barvu chápu jako formu podpisu, podle kterého lze poznat autora. Proto nikomu neříkám, co všechno do mé červené přimíchávám. Je to mým autorským tajemstvím.

Barevná škála Vašich obrazů je celkově velmi výrazná a osobitá, plná sytých barev. Z čeho to pramení?

Mé barevné vnímání ovlivnily mé cesty po světě. Rovněž jsem vždy tíhnul k výrazným barvám, hlavně k červené, černé a bílé. Na větší plochy občas používám také plátkové zlato, protože vytváří kontrast s výraznými barevnými plochami a dodává obrazu slavnostní ráz. Sytého odstínu dosahuji několika vrstvami a kombinacemi technik. Tempery moc nepoužívám, dávám přednost oleji a akrylu.

Říkáte, že si barvy mícháte sám.

Ano, barvy si míchám sám, protože mě to baví a považuji to za nutnost.

Jak už bylo zmíněno, Vaší současné tvorbě dominuje figurativní malba. Jaký je však Váš vztah ke krajinářství?

Před šesti lety studoval můj syn v Amsterdamu na Akademii. Jezdili jsme za ním se ženou často na návštěvy. Holandsko se nám líbilo, protože tamější krajina je specificky krásná - zploštělá a posetá plavebními kanály. Pronajali jsme si tam malý ateliér, kde jsem namaloval cyklus pěti holandských krajin. Ale to bylo naposledy, kdy jsem vytvořil nějakou krajinku. Jako většina malířů jsem si také prošel svým intenzivním krajinářským obdobím, ale to už je dávno.

Uvažoval jste někdy o tom, jak by bylo možné publikum dovzdělat a vychovat si tak budoucí kupce a sběratele?

To je bohužel velmi složitý problém. Je to nevděčná práce, do které se nikomu moc nechce. Do umělecké sféry dnes intenzivně vstupují ekonomové, kteří nemají prakticky žádné umělecké zázemí. Upřímný zájem o umění jde v jejich případě stranou, jelikož je zajímavá hlavně to, co z obchodu s uměním budou mít. Na druhou stranu si kanceláře a korporace stále častěji nechávají od odborníků a znalců vytvářet vlastní umělecké programy, jejichž cílem je kromě jiného podpora trhu s uměním. To považuji za velmi záslužnou činnost.

Jak vnímáte dlouhodobý pokles zájmu o umění v české společnosti?

Je politováníhodné, že některým lidem přijde umění zbytečné nebo pro ně představuje pouhou nástavbu každodenního života. Raději si koupí třímetrovou televizi, než by investovali do umění. Mé obrazy si sice pořizují především úspěšní, finančně zajištění klienti, kteří nemusí řešit základní existenční otázky, ale těší mě, že se pořád setkávám s lidmi, jejichž potřeba žít v umění je natolik silná, že vystupuje do popředí navzdory nedostatku materiálních prostředků.

Sbíráte umění?

Nejsem přímo sběratel, ale co se mi líbí a je finančně dostupné, to si rád koupím.

V soudobém umění čím dál tím více dominují nová média a klasická umění ustupují do pozadí.**V čem za takové situace spatřujete budoucnost samotné malby?**

Věřím, že malba i nová média budou koexistovat. Bezprostřední sdělení malbou se nedá ničím nahradit, už jen kvůli dostupnosti materiálu, a tak dokud lidé budou mít chuť tvořit, malba přežije.

CHA
BE
RA